

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

**MAONI YA KAMBI RASMI YA UPINZANI KUHUSU MWELEKEO
WA MPANGO WA PILI WA MAENDELEO WA TAIFA KWA
KIPINDI CHA MWAKA 2016/2017 HADI 2020/2021**

Ofisi ya Bunge,
S. L. P 941,
DODOMA

Januari, 2016.

MAONI YA KAMBI RASMI YA UPINZANI KUHUSU MWELEKEO WA MPANGO WA PILI WA MAENDELEO WA TAIFA KWA KIPINDI CHA MWAKA 2016/2017 HADI 2020/2021

1. UTANGULIZI;

Mheshimiwa Spika, Kwa mujibu wa Kanuni ya 94(5) (a) toleo la mwaka 2016, kwa niaba ya Kambi ya Upinzani naomba kuwasilisha maoni ya Kambi kuhusu mpango wa pili wa maendeleo wa Taifa kwa mwaka 2016/17 hadi 2020/21. Kama ulivyowasilishwa na Mhe Waziri, Wizara ya Fedha na Mipango.

Mheshimiwa Spika, Kwa kuwa ni mara yangu ya Kwanza katika Bunge hili la 11 kusimama hapa na kutoa maoni ya Kambi Rasmi ya Upinzani, kwa kipekee naomba niwashukuru na kuwapongeza wananchi wa Jimbo Jipya la Momba kwa imani yao kwangu na kunifanya kuwa Mbunge wa Kwanza katika Jimbo hilo. Pili niwashukuru sana viongozi wetu wa UKAWA nje ya Bunge na wale waliomo ndani ya Bunge kwa umoja wetu uliopelekea wataanzania kutuamini na kutufikisha hapa tulipo.

Mheshimiwa Spika, tunakwenda kupitisha Mpango wa pili wa maendeleo wa Taifa ikiwa ni sehemu ya pili ya Dira ya Maendeleo ya 2025. Kambi Rasmi ya Upinzani inaona kuwa ili yale yote tunayotarajia kuyafanya, jambo la msingi ni Demokrasia ya Ukweli na ya haki. Bila uwepo wa HAKI Mpango huu hautakuwa na maana yoyote bali itakuwa ni ngonjela tu ambazo hazitaleta tija kwa watanzania.

Mheshimiwa Spika, Tunaposema uwepo wa Demokrasia ya HAKI ni pale tutakapokubali kuwa kuna kushinda na kushindwa katika uchaguzi na wananchi wana Haki ya kuongozwa na wale ambao wamewachagua kupitia demokrasia ya sanduku la KURA.

Mheshimiwa Spika, yale yanayoendelea kwa upande wa pili wa Muungano (ZANZIBAR) ni ushahidi uliowazi kuwa Demokrasia ya Haki ambayo ni kichocheo cha Maendeleo kwa nchi bado kwa nchi yetu ni kitendawili, na pia Haki ya wananchi kutoa na kupata habari kwa mujibu wa Katiba Ibara ya 18(b) na (c) ni suala ambalo Bunge kama taasisi inatakiwa kuhakikisha Haki hii ya Kikatiba inalindwa.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani imeshuhudia kwa siku za karibuni kuwa Bunge limeingia katika taharuki kwa askari polisi ambao hawakuvalia nguo rasmi za kuwa ndani ya UKUMBI wakiingia na kufanya fujo na hili ni kulidhalilisha Bunge katika sura za Kimataifa.

Mheshimiwa Spika, kwa wale wote ambao ni wabunge wapya na hawaelewi haki za “minority” katika Bunge ni kuwa na haki ya kuzuia hoja ili kufikiwa kwa maamuzi yenye mwafaka wa pamoja kwa hoja za Serikali na jambo hili kwa mila na Tamaduni za Kibunge halitafsiriki kama fujo.

Mheshimiwa Spika, Kabla ya kuanza kutoa maoni ya Kambi naomba kufanya rejea ya kanuni ya 94 **(1) Katika Mkutano wake wa mwezi wa Oktoba –Novemba kwa kila mwaka, Bunge kwa siku zisizopungua tano, litakaa kama kamati ya Mipango na kujadili na kuishauri Serikali kuhusu mapendekezo ya utekelezaji wa Mpango wa Taifa unaokusudiwa kutekelezwa na Serikali katika mwaka wa fedha unaofuata.**

(2) Katika Mkutano huo, Bunge pamoja na mambo mengine litafanya shughuli zifuatazo:

(a) Kupokea na kujadili na kutoa maoni na ushauri kuhusu mwongozo wa kuandaa mpango wa bajeti ya Serikali

(b) Kupokea, kujadili na kutoa maoni na ushauri kuhusu vyanzo vya mapato vya serikali; na

(c) kupokea na kujadili na kutoa maoni na ushauri kuhusu mapendekezo ya utekeleza wa mpango wa

Serikali na vipaumbele kuhusu mpango huo. Mwisho wa kunukuu

Mheshimiwa Spika, kwa nukuu hiyo ni dhahiri kuwa Bunge hili limeletewa “Mwelekeo wa Mpango wa pili wa Maendeleo wa Taifa kwa kipindi cha 2016/17 hadi 2020/21. Hivyo basi kwa ushauri uliokuwa umetolewa na Kambi Rasmi ya Upinzani wakati Bunge linapitisha Mpango wa Miaka mitano 2011/12-2015/16 kuwa ili tufanikiwa tulitakiwa kuweka vipaumbele vichache na vyanzo vya fedha kwa ajili ya utekelezaji vipaumbele hivyo viwe wazi na vya uhakika.

Mheshimiwa Spika, kabla ya kuingia katika kwa undani katika kaulimbiu ya Mpango wa pili wa Maendeleo ya “Nurturing Industrialization for Economic Transformation and Human Development”, kuna mambo mengi ya msingi ambayo yameshindika kufikiwa katika awamu ya kwanza ya Dira ya Maendeleo ya Taifa ya 2025. Na inaonekana kuwa ni changamoto, Hoja ya msingi ni je tunakwendaje mbele bila ya kwanza kumaliza changamoto za nyuma ili tuweze kwenda mbele?

Mheshimiwa Spika, kama hoja ya Serikali ni kwenda kulingana na miaka lakini si kuwa na dhamira ya dhati ya kuhakikisha tunafikia malengo, ni dhahiri watu wote makini hawatakubaliana na hoja hiyo. Aidha ukweli wa kwamba Bunge linahitaji kujadili na kushauri kuhusu vyanzo vya

mapato vya utekelezaji wa Mpango ni jambo la muhimu sana kwa mujibu wa kanuni zetu za Bunge kama zilivyonukuliwa hapo awali.

2. UTEKELEZAJI WA MPANGO WA MIAKA 5 (2011-2015)

2.1. HALI YA UCHUMI

Mheshimiwa Spika, Utekelezaji wa Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa miaka mitano uliopita (2011 -2015) unaonyesha kwamba ukuaji wa uchumi umekuwa kwa kwa wastani wa asilimia 6.7. Hata hivyo, Sekta zilizoonekana kukua zaidi ni pamoja na sekta za:

- Madini
- Gesi
- Ujenzi
- Uzalishaji
- Mauzo nje –bidhaa za viwandani na,
- Huduma za Fedha

Mheshimiwa Spika, Sekta zinazotajwa kukuwa ni sekta ambazo kwa ujumla wake hazina mahusiano ya moja kwa moja na uzalishaji wa ajira na au kupunguza umaskini kwa wananchi wetu na ndio maana kasi ya umasikini wa kipato unaendelea kuongezeka zaidi nchini.

Mheshimiwa Spika, Kwa mujibu wa taarifa ya utekelezaji wa Mpango ni kuwa pato la mwananchi limekua kutoka wastani wa shilingi **770,464.3** kwa mwaka kutoka mwaka 2010 hadi kufikia wastani wa shilingi **1,724,415.6** mwaka 2014.

Mheshimiwa Spika, Hii maana yake ni kwamba, kwa mwezi wastani wa mapato ya mwananchi ni shilingi **143,701.25** na ukiyagawa kwa siku ni sawa na kipato cha shilingi **4,970.04** kwa siku!

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Serikali kulithibitishia Bunge hili na wananchi kwa jumla kama shilingi **4,970.04** kwa siku zinatoshia kuhudumia familia kwa siku. Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Serikali kuacha kujitapa kwa kwamba uchumi umeongezeka wakati kipato cha mwananchi wa kwaida hakitoshelezi mahitaji na ugumu wa maisha unaendelea kuongezeka.

2.2. UGHARIMIAJI WA MPANGO WA MAENDELEO

Ilipendekezwa katika Mpango uliopita kwamba Serikali itenge asilimia 35 ya Mapato yake ya ndani ili kugharamia bajeti ya Maendeleo, lakini kwa miaka yote mitano Serikali haijawahi kufikia kiwango hicho jambo ambalo limeacha miradi mingi kutokamilika kutokana na kutegemea fedha za wahisani ambazo haziji kwa wakati.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali kueleza bayana namna Mpago utakavyogharamiwa na kuonyesha bayana vyanzo thabiti vya mapato ya kugharamia Mpango na sio kuweka ahadi za wahisani ambazo hazina uhakika wa asilimia 100 kama vyanzo vya mapato ya kugharamia Mpango.

2.3. ELIMU

Mheshimiwa Spika, Mpango wa 2011/2016 unasema " Sekta ya Elimu pekee inahitaji walimu 900,000 wenye ujuzi ikilinganishwa na Walimu 238,000 waliopo sasa (2011). Katika Sekta ya Afya, idadi ya wataalam 110,000 waliopo sasa italazimika kuongezeka mara nne kufikia wataalam 476,000.... "(uk 35).

Mheshimiwa Spika, Mpango unaweka malengo " ... Tanzania inalenga kwamba kufikia Mwaka 2015 kuwa na

wanasayansi 26,000; wasanifu na wahandisi 88,000; wanasayansi wa afya 22,000; na wanasayansi tabibu wa meno na mifugo 64,000; wataalam wa masuala ya kiuchumi 30,000; wataalam wa uhasibu na usimamizi wa fedha 63,000; walimu 320,000 na wataalam wa ngazi za umeneja 130,000. Ili kufikia Malengo haya ya wataalam ifikapo Mwaka 2015/16, italazimu kuanzia Mwaka 2011 kiasi cha wanavyuo 80,000 wawe wanahitimu kila mwaka kutoka taasisi za Elimu ya Juu. Wafanyakazi wa 635,000 wenye ujuzi wa ngazi ya VETA watahitajika ifikapo mwaka 2015". (uk 36)

Tumefikia malengo haya?

Taarifa ya Hali ya Uchumi wa Taifa iliyotolewa mwezi Juni, 2015 inaonyesha kuwa;

Wanafunzi katika Vyuvo vyote vya VETA nchini kote walikuwa 164,077 tu.

Wanafunzi katika Vyuvo vikuu vyote nchini walikuwa 204,175 na wahitimu Mwaka 2015 walikuwa takribani 30,000 tu.

Mpango uliweka malengo mahususi Kwa sekta ya Elimu, ikiwemo

1 Kujengwa Kwa Kampasi ya Mloganzila ya Chuo Kikuu cha Muhimbili.

Utekelezaji wake bado haujaanza.

2 Taasisi 5 za Elimu ya Juu kukarabatiwa na kuwa na wafanyakazi wenye utaalamu wa VETA 635,000

Utekekezaji

Watu wenye ujuzi wa VETA wapo 200,000 tu. Taarifa za ukarabati wa Taasisi za Elimu ya Juu haijulikani.

2.4. NISHATI

Mheshiwa Spika, Katika sekta ya Nishati, Mpango uliweka lengo la kuzalisha 2,780 MW za Umeme kwa kipindi cha miaka 5 . Maana yake ni kwamba kila mwaka ilitakiwa kuzalisha 556 MW ili kufikia lengo lililowekwa na Mpango.

Mheshimiwa Spika, Utekelezaji- kwa kipindi cha miaka 5 zimeweza kuongezeka 346.24 MW katika uzalishaji wa umeme nchini . Hii maana yake ni kwamba kila mwaka tuliongeza uzalishaji wa 69.248 MW za umeme nchini.

Kwa mwenendo huu ili kufikia lengo la kuzalisha 2,780 MW tunahitaji miaka 40....ili kuweza kufikia lengo la Mpango liweze kutimia ndani ya miaka 5.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Serikali kutoa maelezo mbele ya Bunge hili ni kwanini haikuteteleza lengo la Mpango wa Maendeleo la kuzalisha 2,780 MW za umeme?

Mheshimiwa Spika, ikumbukwe kwamba aliyekuwa waziri wa Nishati katika Serikali iliyopita, ambaye alikuwa akitekeleza mpango uliopita, ndiye waziri wa sasa wa Nishati. Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali ilieleze Budnge hili, Waziri wa Nishati wa Sasa atakuwa na muujiza gani wenye nguvu za kumwezesha kuutekeleza Mpango huu ikiwa alishindwa kuutekeleza Mpango uliopita?

2.5. BARABARA NA USAFIRISHAJI -

Mheshimiwa Spika, Mpango uliopita ulikuwa umeweka lengo la kujenga barabara kwa kiwango cha lami zenye urefu wa **Kilomita 5,204** kwa kipindi cha miaka 5. Hii maana yake ni kwamba kila mwaka zilitakiwa zijengwe Kilomita 1,040.8 za barabara.

Mheshimiwa Spika, taarifa ya utekeleza wa Mpango uliopita inaonyesha kwamba zimejengwa barabara za Lami zenye urefu wa Kilomita 2,775 sawa na asilimia 53 kwa kipindi cha miaka 5 ikiwa ni pamoja na ukarabati wa wa barabara hizo.

Mheshimiwa Spika, hii maana yake ni kwamba kila mwaka tulijenga na kukarabati Kilomita 555 tu kwa kiwango cha Lami. Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Serikali kutoa maelezo mbele ya Bunge hili itatekeleza vipi ujezi wa barabara zilisoalia katika Mpango uliopita. Au Mpango huu mpya utakuwa unatekeleza viporo vilivyoachwa na mpango uliopita?

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inapenda kuwakumbusha watazania kwamba aliyekuwa waziri wa ujenzi wakati wa utekelezaji wa Mpango uliopita, ndiye Rais wa sasa wa Jamhuri ya Muugano wa Tanzania ambapo aliutekeleza Mpango kwa asilimia 53 tu katika sekta ya barabara. Je, Waziri wa sasa wa ujenzi atakuwa na miujiza gani kuutekeleza mpango mpya?

2.6. USAFIRI WA ANGA

Mheshimiwa Spika, katika sekta ya ufari wa Anga, hakuna jambo la maana la kiutekelezaji ambalo limefanyika kwani serikali inajaribu kuonyesha ongezeko la abiria na kusema kuwa limetokana na ujio wa shirika la Fast Jet nchini..... pamoja na kufunguliw kwa kiwanja cha ndege cha Songwe na ukarabati wa viwanja vingine vidogo.

Mheshimiwa Spika, Jambo ambalo serikali haisemi na haliwekwi wazi ni kuwa wameshindwa kufufua shirika letu la Ndege kwa kununua ndege. Jambo lingine ambalo halielezwi wazi ni kuhusu kuongezeka kwa abiria ,abiria wameongezeka na hasa kutokana na ongezeko la watalii kutokana na ukweli kua nchi ya Kenya baada ya kuingia kupambana na wapiganaji wa Alshabab kule Somalia na mashambulizi kuelekezwa Kenya kuliathiri sana soko lao la utalii na hivyo kuwafanya watalii wengi zaidi kuja Tanzania.

Mheshimiwa Spika, Hakuna mkakati wowote wa kuhakikisha kuwa watalii hao wataendelea kuja Tanzania

miaka ya huko mbeleni. Hivyo Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Serikali kueleza bayana mikakati ya kufufua shirika la ndege la taifa ili kukuza na kuimarisha soko la utalii hapa nchini . Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni ina imani kwamba kama taifa hatuwezi kuimarisha soko la utalii bila kuwa na **‘National Carrier’**.

2.7. KILIMO

Mheshimiwa Spika, Mpango uliopita ulikuwa umeweka lengo la kukuza sekta ya kilimo ili iwe inakuwa kwa asilimia 6 kwa mwaka. Hata hivyo katika utekelezaji wa Mpango huo, Sekta hii ilikua kwa wastani wa asilimia 3.4 tu kwa mwaka kwa kipindi chote cha utekelezaji wa mpango wa Taifa wa maendeleo.

Mheshimiwa Spika, Kilimo cha umwagiliaji kwa kipindi cha utekelezaji wa mpango inaelezwa kuwa kiliongezeka kutoka Hekta **345,690** kufikia hekta **461,326** na hakikuweza kufikia lengo la hekta **1,000,000**. Aidha, kwa mwendo huu wa kukuza sekta ya umwagiliaji kukua kwa hekta **23,127.2** kwa mwaka , maana yake ni kuwa ili kufikia hekta milioni 1 tutahitaji miaka **43.2** ili tuweze kufikia lengo hilo.

Mheshimiwa Spika, Kilimo ambacho kilitegemewa kuchangia asilimia 12.9 kwenye Pato la Taifa kiliishia kuchangia asilimia 7 tu. Aidha, katika utekelezaji wa mpango mazao ambayo yanaonekana kuongezeka katika uzalishaji ni pamoja na Mpunga, Mahindi na Miwa.

Mheshimiwa Spika, Mpango umeshindwa kuongeza uzalishaji wa mazao ya biashara ambayo tangu uhuru yalikuwa ndio mhimili mkubwa katika kulipatia taifa fedha za kigeni, mazao kama Korosho, Mkonge, Kahawa, Pamba, Chai na Tumbaku.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inaitaka Serikali iwaeleze wananchi inakipeleka wapi kilimo cha nchi hii ambacho imekuwa ikikiundia kauli mbiu mbalimbali ambazo badala ya kukipeleka kiliko mbele zinakipeleka nyuma.

2.8. DENI LA TAIFA

Mheshimiwa Spika, Hali ya Deni la Taifa ni ya kutisha sana na tunakoelekea kama hatua madhubuti hazitachukuliwa na wenye jukumu la kuisimamia serikali ambao ni Bunge basi nchi inaweza kufilisika kama ilivyotokea kwa nchi ya Ugiriki.

Mheshimiwa Spika, deni la taifa limekuwa na kufikia kiasi cha Dola za Marekani **19,141.3 milioni**hii ni sawa na shilingi **41,536.6 Trilioni** (exchange rate ya 1 usd =sh. 2,170).

Mheshimiwa Spika, deni hili limeongezeka mara dufu mwaka 2015 baada ya serikali kukopa kiasi cha Dola za Kimarekani **3,846.7** Milioni au shilingi **8.347 trilioni** kwa (exchange rate ya 1 usd =sh. 2,170).

Mheshimiwa Spika, mwishoni mwa mwezi Juni 2010 jumla ya deni la Tanzania lilifikia dola za Marekani **bilioni 9.9** kulingana na viwango vya kubadilisha fedha katika mwezi huo wa Juni , kiasi hicho kilikuwa sawa na shilingi **Trilioni 13.6**. Miaka mitano baadaye deni limefikia **trilioni 41.5** lazima kama Bunge tushituke !

Maswali ya kujiuliza ;

- i. Fedha zilizokopwa kuanzia mwaka 2010 mpaka 2015 zilifanya miradi ipi ya Maendeleo?
- ii. Mikopo hii ina riba kiasi gani?
- iii. Tumeweka nini kama dhamana ili kupatiwa mikopo hii au ile minong'ono mitaani kuwa Vitalu vya Gesi ndio dhamana ni sahihi?
- iv. Mkopo mkubwa wa mwaka 2010 ambao ni sawa na asilimia 5.9 ya Deni lote ulitumika kufanyia jambo gani ? Fedha hizi zimetumika kugharamia miradi gani au ndio EPA ya uchaguzi Mkuu wa 2015? Maana kila utawala unapokuwa unaondoka na kuingia utawala mpya tangu mfumo wa vyama vingi hapa nchini pamekuwa na utaratibu wa **'EPA'** za uchaguzi Mkuu. ...
 - Mwaka 1995 tulikuwa na EPA ya IPTL (Mwinyi to Mkapa)
 - Mwaka 2005 ilikuwa EPA ya BOT (Mkapa to Kikwete)
 - Mwaka 2015 EPA ya Deni la Taifa ?(Kikwete to Magufuli)

Mheshimiwa Spika, Majibu ya maswali haya yatapatikana tu kama itafanyika ‘Special Audit’ ya Deni la Taifa. Mkopo huu ni hatari zaidi kama hautalipwa kwa wakati kwani riba itaongezeka mara dufu na kuifanya nchi ifilisike . Kwa sababu hiyo, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inamtaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Srikali kufanya ukaguzi maalum “Special Audit” ya Deni la Taifa na kuleta taarifa ya ukaguzi huo bungeni kwa ajili ya kujadiliwa.

2.8.1. Kutolipa madeni unayodaiwa ni ghali!

Mheshimiwa Spika, Katika miaka ya 1980 Tanzania ilikopa dola za marekani milioni 49 kutoka Brazili ili kugharimia mradi wa ujenzi wa barabara inayounganisha Morogoro na Dodoma. Deni hilo halikulipwa. Ilipofika mwaka 2010, deni lilikuwa limeongezeka hadi kufikia dola za Marekani milioni 240. Bahati njema kwa Tanzania ni kwamba baada ya mazungumzo ya muda mrefu, viongozi wa Brazili walikubali kulifuta deni hilo.

Mheshimiwa Spika, Endapo Mikopo ya fedha hizo zisilipwe kwa wadai kama makubaliano yanavyosema, inawezekena kwamba baada ya muongo mmoja fedha hizo zitafikia kiasi ambacho itakuwa vigumu sana kwa Tanzania kuzilipa.

Mathalan, iwapo mkopo utatozwa riba ya asilimia 5 kwa mwaka, zinazopaswa kulipwa kila mwezi na mkopo huo usilipwe, katika kipindi cha miaka 10 kiasi hicho kitakuwa kimeongezeka kwa asilimia 65% na deni litaongezeka maradufu katika kipindi cha miaka 15. Kutolipa deni unalodaiwa ni ghali.

Mheshimiwa Spika, Jinsi muda mrefu unavyopita bila kutimiza wajibu wa malipo ndivyo riba inavyozidi kukua. Deni ambalo Serikali ya Tanzania ilikuwa inadaiwa na Brazili ni mfano dhahiri unaoonesha jinsi hali inavyoweza kuwa mbaya. Hatari hii inajitokeza zaidi katika mikopo ya kigeni inayotolewa kwa masharti ya kibiashara ambayo kwa kawaida haina muda wa unafuu (grace period) wa kufanya malipo na hutoza viwango vikubwa vya riba.

Mheshimiwa Spika, Wasiwasi mwingine ni iwapo Tanzania itamudu kutimiza wajibu wa kulipa madeni yake kwa wakati. Kwa sasa inashindwa kulipia madeni yake yote, na kuendelea kukopa kibiashara kunaweza kuiingiza nchi katika hali ngumu zaidi.

2.9. UWEPO WA MIPANGO NA VIPAUMBELE VINAVYOFANANA

Mheshimiwa Spika, wakati wa uwasilishaji wa Mpango wa maendeleo wa awamu ya kwanza 2011/2012- 2015/2016

katika Bunge lako tukufu, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni ilieleza kuwa serikali imekuwa na mipango mingi na vipaumbele vingi ambavyo mwisho wake italetta changamoto katika utekelezaji wa mpango wa miaka mitano.

Mheshimiwa Spika, Serikali kupitia kwa Waziri aliyekuwa anahusika na mipango ya serikali Mhe. Stephen Wassira alibeza hoja hiyo ya Kambi Rasmi ya Upinzani kuwa ilikuwa haina msingi wowote katika utekelezaji wa Mpango wa miaka mitano wa awamu ya kwanza.

Mheshimiwa Spika, Hoja hiyo ya Kambi Rasmi ya Upinzani ilitokana na msingi kuwa tayari kulikuwa na mpango wa kukuza uchumi na kupunguza umasikini (MKUKUTA). Katika hali kushangaza baadaye serikali hiyo hiyo kabla ya miaka mitano kumalizika mwaka 3013 ikaja na mpango wa matokeo makubwa sasa (BRN).

Mheshimiwa Spika, Mwelekeo (Framework) huu wa mpango wa maendeleo ya miaka mitano 2016/17-2020/21 katika ukurasa wa kwanza inaonesha kuwa serikali mwezi Mei mwaka 2015 iliamua kuunganisha MKUKUTA na mpango wa maendeleo kwa sababu mipango hiyo ilikuwa inafanana na pia ilikuwa na udhaifu katika uratibu, tathmini na namna ya kutoa taarifa ya utekelezaji wa mipango hiyo.

Mheshimiwa Spika, Hoja hiyo ya Kambi Rasmi ya Upinzani wakati huo ilikuwa sahihi na ndiyo maana serikali kimya kimya ikaichukua na kuitekeleza kwa vitendo hoja hiyo ya Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni. Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inatoa rai kwa serikali hii ya CCM kuheshimu na kutekeleza hoja mbalimbali zinatolewa na Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni.

2.10.UKOSEFU WA VIPAUMBELE

Mheshimiwa Spika, mwelekeo wa mpango kama ulivyowasilishwa unakosa vipaumbele kama ambavyo inaonekana katika nyaraka ya mwelekeo ukurasa wa tatu ambayo inasomeka kama ifuatavyo“Developing criteria an identifying areas for prioritization and sequencing of particular industries and subsectors”.

Mheshimiwa Spika, mwelekeo huu ulitakiwa uwe na vipaumbele ili iwe rahisi kwa washeshimiwa wabunge kujadili na kutoa maoni yao ili kuiwezesha serikali kuwa na vipaumbele vinavyotekelezeka.

2.11.MAENDELEO YA VIWANDA

Mheshimiwa Spika, Mwelekeo wa Mpango umeonesha maendeleo ya viwanda nchini pamoja na changamoto

mbalimbali ambazo zinagusa masuala yote ya maendeleo ya Viwanda toka nchi ilipopata uhuru.

Mheshimiwa Spika, ni wazi kuwa nchi yetu haitapiga hatua kimaendeleo bila kuwa na maendeleo ya viwanda. Mwelekeo wa mpango wa maendeleo umeonesha kuwa sera ya maeneo maalumu ya uwekezaji (SME/EPZ) hayana mikakati ya kusimamia utekelezaji wake (Ukurasa 19 wa Mwelekeo wa Mpango). Aidha tathmini ya tija ya maeneo maalumu ya uwekezaji hayawezi kukidhi malengo ya uanzishaji wake. Ikumbukwe kuwa maeneo haya ya uwekezaji yamechochea migogoro ya ardhi katika maeneo mengi nchini.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka serikali kuwasilisha tena marekebisho ya Sheria ya Maeneo maaalumu ya uwekezaji ili kutatua changamoto ambazo zinayakumba maeneo hayo ikijulikana kuwa na sera pekee hakutaipa nguvu ya utekelezaji kwa kuwa sera haina nguvu ya utekelezaji wa kisheria.

3. HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani sababu kubwa iliyosababisha Mpango wa Maendeleo wa Taifa uliopita kushindwa kutekelezwa ipasavyo, na hivyo kutofikia malengo

yake, ni kukosekana kwa sheria ya kusimamia utekelezaji wa Mpango huo.

Mheshimiwa Spika, kwa kuwa ibara ya 63 (3) (c) Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inatoa mamlaka kwa bunge “kujadili na kuidhinisha mpango wowote wa muda mrefu au wa muda mfupi unaokusudiwa kutekelezwa katika Jamhuri ya Muungano **na kutunga Sheria ya kusimamia utekelezaji wa mpango huo**” hivyo, *Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaona kuupitisha mpango huo bila kuutungia sheria hautatekelezeka kama Mpango uliopita.*

Mheshimiwa Spika, kwa muktadha huo, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inalitaka Bunge, liagize Serikali kuleta mara moja kwa hati ya dharura, muswada wa Sheria ya kusimamia utekelezaji wa Mpango huu mpya wa Taifa wa Maendeleo kabla bunge halijaidhinisha.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha.

David Ernest Silinde

Kny: KIONGOZI WA UPINZANI BUNGENI

**MSEMAJI MKUU WA KAMBI YA UPINZANI – WIZARA YA
FEDHA NA MIPANGO**

28 Januari, 2016